Сёння ў нумары:

● НАСУСТРАЧ ЮБІЛЕЮ ВЯЛІКАЙ ПЕРАМОГІ ● КАМСАМОЛЬСКАЕ ЖЫЦЦЁ ● СЕСІЯ ● У НАС У ГАСЦЯХ ГАЗЕТА «САВЕЦКІ НАСТАЎНІК» ● ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Беларускі УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

№ 2 (1076) ● Чацвер, 16 студзеня 1975 г. ● Цана 2 кап. ● Газета выходзіць з 1935 г.

У КАМІТЭЦЕ КАМСАМОЛА

Камсамольцы ўсіх факультэтаў універсітэта рыхтуюцца да правядзення «зорных» паходаў, прысвечаных 30-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка - фашысцкіх захопнікаў.

У час зімовых канікул у гэтых паходах прымуць удзел каля 250 студэнтаў.

* * *

Да маючага адбыцца абмену камсамольскіх дакументаў камітэт камсамола рыхтуе выстаўку «З камсамольскім білетам», якая раскажа аб гісторыі камсамольскай арганізацыі універсітэта. У ёй будуць выкарыстаны матэрыялы музея гісторыі БДУ.

* * *

На сумесным пасяджэнні камітэта камсамола і прафкома былі разгледжаны пытанні аб правядзенні грамадска-палітычнай і культурна-масавай работы ў інтэрнатах.

Д. ВАЛОДЗІН.

РАДЗІМЕ, ПАРТЫІ—УДАРНУЮ ПРАЦУ

У адной з самых вялікіх аудыторый БДУ сабраліся прадстаўнікі студэнцтва, выкладчыкі, аспіранты. Мітынг, прысвечаны Звароту ЦК КПСС да партыі, да савецкага народа, адкрывае сакратар парткома, дацэнт Т. Я. Дударава.

Уважліва слухаюць прысутныя выступленне сакратара партбюро філалагічнага факультэта прафесара П. П. Шубы:

— Цэнтральны Камітэт КПСС заклікае ўсіх нас накіроўваць усе намаганні на паскарэнне навукова-тэхнічнага прагрэсу, на умацаванне сувязі навукі з вытворчасцю, укараненне ў практыку дасягненняў навукі. Асноўная наша задача — падрыхтоўка высокакваліфікаваных кадраў для народнай гаспадаркі рэспублікі.

Калектыў супрацоўнікаў універсітэта ўзяў на сябе павышаныя сацыялістычныя абавязацельствы на 1975 год.

У адказ на бацькоўскія клопаты партыі і ўрада аб шчасці працоўных у завяршаючым годзе пяцігодкі будзем працаваць з яшчэ большай энергіяй, праяўляючы высокую арганізаванасць, узорную працоўную дысцыпліну.

Будучы юрыст, студэнт-завочнік С. Давыдкоў адзначыў:

— Знаёмячыся са Зваротам, кожны з нас, на якім бы ўчастку народнай гаспадаркі ні працаваў, шукае радкі, якія датычаць кожнага асабіста, яго прафесіі і работы.

Нас, студэнтаў-завочнікаў, Зварот датычыць двойчы — як работнікаў вытворчасці, што прымаюць удзел у выкананні заданняў завяршаючага года дзевятай пяцігодкі, і як студэнтаў, што спалучаюць работу з вучобай, у настойлівым і ўпартым авалоданні ведамі.

Сёння хочацца сказаць, што веды, якія атрымліваем мы ў вышэйшай навучальнай установе нашай рэспублікі, будуць накіраваны намі ва ўсе звенні народнай гаспадаркі, прадстаўнікамі якіх мы з'яўляемся ў гэты момант, для паспяховага выканання плана дзевятай пяцігодкі.

У адказ на заклік Камуністычнай партыі мы настойліва будзем мацаваць сувязь навукі з вытворчасцю, настойліва укараняць у практыку дасягненні навукі і перадавога вопыту, умацоўваць камуністычную законнасць і правапарадак у краіне.

— Як кіраўніцтва да дзеяння, — сказаў аспірант кафедры палітэканоміі гуманітарных факультэтаў Л. Давыдзенка, — успрымаем мы рашэнні снежаньскага Пленума ЦК КПСС, Зварот Цэнтральнага Камітэта партыі, якія указваюць галоўны напрамак дзейнасці партыі, савецкага народа ў завяршаючым годзе дзевятай пяцігодкі.

Сваю навуковую і педагагічную работу мы будзем і далей ажыццяўляць так, каб садзейнічаць росту якасных паказчыкаў, эфектыўнасці грамадскай вытворчасці, выхаванню новага чалавека камуністычнай будучыні.

Удзельнікі мітынгу адобрылі ініцыятыву камсамольскай арганізацыі гістфака, пра якую расказала студэнтка III курса Н. Шаучэнка — арганізаваць у перыяд зімовых канікул не толькі «зорныя» паходы, сустрэчы з ветэранамі, але і ўдарную вахту будатрада імя 30-годдзя Перамогі.

Унесці дастойны ўклад у паспяховае выкананне пяцігодкі, справай адказаць на клопат партыі — такое імкненне ўсяго універсітэцкага калектыву.

НАСУСТРАЧ СЛАЎНАМУ 30-ГОДДЗЮ

Адбылася чарговая нарада членаў камісіі універсітэта па падрыхтоўцы да святкавання 30-годдзя Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Мэта нарады — абмеркаванне, дапаўненне і зацвярджэнне плана мерапрыемстваў рэктарата і парткома БДУ па падрыхтоўцы і правядзенню слаўнага юбілею народнай Перамогі.

Адкрыў нараду намеснік сакратара парткома Р. Я. Рылюк. Аб рабоце універсітэцкага савета ветэранаў вайны расказалі прысутным старшыня савета ветэранаў В. Р. Заўрыеў і яго намеснік І. В. Марчанка. Яны коратка пазнаёмілі членаў нарады са станам работы па патрыятычнаму выхаванню моладзі, якую праводзяць секцыі ветэранаў на факультэтах, унеслі свае прапановы ў план мерапрыемстваў. Па пытаннях абаронна-масавай работы выступіў М. В. Гарлатаў, старшыня камітэта ДТСААФ, свае заўвагі ўнеслі М. Я. Рэзнікаў, старшыня праўлення таварыства «Веды», І. І. Арэхоўская, загадчыца бібліятэкі і астатнія члены камісіі.

План прадугледжвае правядзенне на факультэтах, у вучэбных групах лекцый, дакладаў, гутарак па выхаванню студэнтаў і супрацоўнікаў універсітэта на слаўных традыцыях і прынцыпах савецкага патрыятызму, правядзенне тэарэтычных канферэнцый, прысвечаных 30-годдзю Перамогі, арганізацыю паходаў і экскурсій па месцах баявой славы, сустрэч з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны, воінамі Савецкай Арміі. Сумесна з Палітупраўленнем ЧБВА будзе праведзен тэматычны вечар-сустрэча студэнтаў з ветэранамі вайны, героямі Мінскага падполля, удзельнікамі вызвалення Мінска ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. З другога семестра пачнецца паказ ва універсітэце мастацкіх і дакументальных кінастужак аб гераічнай барацьбе савецкага народа ў гады вайны. Да 30-годдзя Перамогі ў скверы універсітэцкага гарадка будзе устаноўлен помнік выкладчыкам і студэнтам БДУ, загінуўшым у гады Вялікай Айчыннай вайны, а ў галоўным корпусе будзе абсталяван стэнд «30-годдзе Перамогі савецкага народа над нямецка-фашысцкімі захопнікамі». Вясной будзе праведзена ушанаванне Герояў Савецкага Саюза, кавалераў баявых ордэнаў, удзельнікаў вайны — выкладчыкаў і супрацоўнікаў універсітэта.

План таксама прадугледжвае далейшае умацаванне ваенна-шэфскіх сувязей калектываў факультэтаў з падраздзяленнямі і часцямі Савецкай Арміі, арганізацыю сустрэч студэнтаў з ваеннаслужачымі, актыўнае уцягненне ў патрыятычную работу са студэнтамі выдатнікаў баявой і палітычнай падрыхтоўкі, афіцэраў і салдат. Камітэт ДТСААФ, ваенная кафедра і кафедра фізвыхавання пры садзейнічанні дэканатаў правядуць месячнікі абаронна-масавай работы, прысвечаныя 30-годдзю Перамогі, а праўленне таварыства «Веды» арганізуе шырокую прапаганду сярод насельніцтва горада юбілейных матэрыялаў. У тэматыку навуковых даследаванняў у галіне грамадскіх і гуманітарных навук (напісанне курсавых і дыпломных работ) будуць уключаны пытанні, звязаныя з 30-годдзем Перамогі

Напярэдадні святкавання слаўнай даты на факультэтах пройдуць урачыстыя сходы.

30-годдзе Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне павінна быць адзначана як усенароднае свята — з такім вынікам за кончылася нарада.

Камсамольскае жыццё

ДА НОВЫХ ПОСПЕХАЎ

Абмяркаваць задачы сваёй камсамольскай арганізацыі ў завяршаючым годзе пяцігодкі сабраліся студэнты падрыхтоўчага аддзялення БДУ. Сёння яны прымаюць удзел ва усесаюзным камсамольскім сходзе «Радзіме, партыі, — ударную працу, высокую якасць работы, выдатную вучобу». Асноўная мэта усесаюзнага сходу — вызначыць канкрэтныя меры па камуністычнаму выхаванню моладзі, па разгортванню баявога камсамольскага сацыялістычнага спаборніцтва за усямернае павышэнне эфектыўнасці грамадскай вытворчасці, прадукцыйнасці працы, паскарэнне тэхнічнага прагрэсу.

Абавязак камсамольцаў— адгукнуцца на заклік маладых гвардзейцаў пяцігодкі, стаць на стаханаўскую вахту, ударнай працай, высокай якасцю работы і вучобы азнаменаваць завяршаючы год пяцігодкі.

Сход адкрыў сакратар камітэта камсамола падрыхтоўчага аддзялення Мікалай Смірноў:

— Цэнтральны Камітэт партыі звяртаецца да нас, савецкай моладзі, з заклікам быць дастойнай зменай старэйшых пакаленняў, працягваць іх гераічныя справы і традыцыі, авалодваць ведамі, азнаменаваць завяршаючы год пяцігодкі ўпартай працай і вучобай. Наша галоўная задача — вучыцца на «добра» і «выдатна».

Потым выступіў намеснік сакратара аддзялення А. Данекін. Ён гаварыў аб падрыхтоўцы да абмену камсамольскіх дакументаў і задачах, якія ў сувязі з гэтай адказнай падзеяй устаюць перад кожным камсамольцам.

Член бюро У. Гамеза расказаў аб стане ўліку членаў ВЛКСМ на падрыхтоўчым аддзяленні. Камсорг В. Цярлюковіч зрабіў аналіз правядзення камсамольскіх сходаў, Г. Трасько — групавых і агульных мерапрыемстваў на падрыхтоўчым аддзяленні.

Вынікі сходу падвёў намеснік дэкана аддзялення В. Р. Рудкін.

Камсамольскі сход пастанавіў:

— уключыцца ва усесаюзнае спаборніцтва, якое праходзіць пад дэвізам «Радзіме, партыі — ударную працу, высокую якасць работы, выдатную вучобу»;

— арганізаваць сацыялістычнае спаборніцтва паміж групамі пад лозунгам «Ніводнага адстаючага, ніводнага непаспяваючага побач»;

— арганізаваць індывідуальную дапамогу з боку моцных слухачоў адстаючым;

— на вышэйшым узроўні правесці абмен камсамольскіх білетаў.

(Наш. кар.).

Экзамен па навуковаму атэізму ў пяцікурснікаў біяфака прымаюць загадчык кафедры гісторыі філасофіі і логікі прафесар А. С. Кляўчэня і дацэнт кафедры А. А. Круглоў.

Экзамен па аналітычнай хіміі — гэта вельмі сур'ёзна,—лічаць студэнты IV курса хімічнага факультэта. Але калі білет ужо ўзят —прыходзяць супакоенасць і засяроджанасць. Тым больш, што дацэнт кафедры арганічнай хіміі С. А. Мячкоўскі— справядлівы і добразычлівы экзаменатар.

Фота **Т. Абрамовіч.**

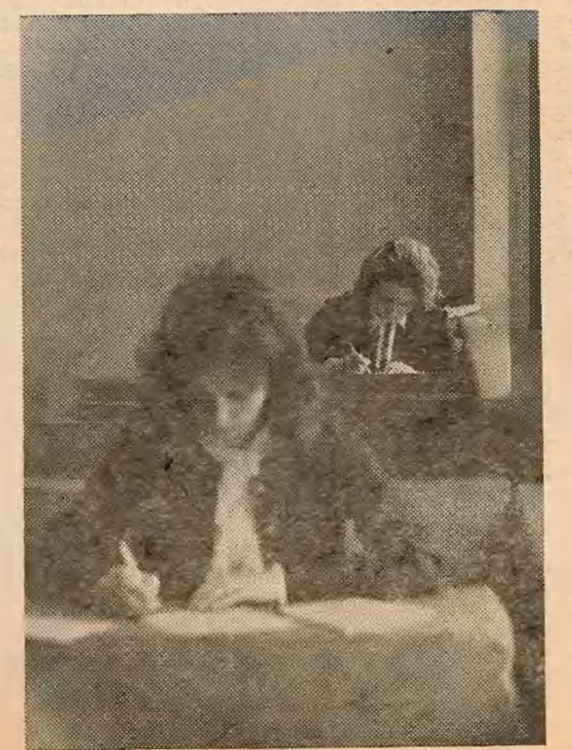

АДКАЗВАЕ ЭКЗАМЕНАТАР

Пасля экзамена па метадах матэматычнай фізікі, які прымау у трэцякурснікау аддзялення радыёфізікі дацэнт кафедры вышэйшай матэматыкі і матэматычнай фізікі Валянцін Мікалаевіч Русак, выкладчык адказау на пытанні нашага карэспандэнта.

— Валянцін Мікалаевіч, як Вы ацэньваеце узровень падрыхтоўкі і адказау студэнтау 1-й групы кафедры ЗВЧ, якіх Вы сёння экзаменавалі?

— Я сказау бы, што вынікі нядрэнныя. З 26 студэнтау 7 атрымалі «выдатна», 7 — «добра».

— Якімі якасцямі, па-вашаму, павінен валодаць студэнт, каб добра вучыцца?

— Для фізікау, як яны самі кажуць, «неабходнай умовай» з'яуляюцца пэуныя здольнасці да дакладных навук. Яшчэ я назвау бы акуратнасць, добрасумленнасць. Але найбольш важную ролю у авалодванні ведамі адыгрываюць сістэматычныя самастойныя заняткі.

— Якія адказы на экзамене Вы лічыце ідэальнымі?

— Такія, калі студэнт, перш за усё, поуна адказвае на пытанні білета. Добра, калі пры гэтым ён пакажа веданне усяго курса у цэлым.

— І апошняе пытанне. Валянцін Мікалаевіч, хто са студэнтаў адказваў сёння лепш за іншых?

— Вельмі добра і поуна адказвалі А. Макарау, А. Сопелеў, І. Салауёў.

А. ПАТАПЕНКА.

Свой першы экзамен у першую сесію здаюць студэнты III групы I курса геаграфічнага факультэта. Задаволена сваім адказам па матэматыцы Таня Прыко. Аднакурснікі віншуюць яе з першай «пяцёркай».

НАМ АБЯЦАЛІ

І НТЭРНАТ — наш дом. Так гаворыць кожны, хто жыве у гэтым доме. І сапрауды, гэта так. У інтэрнаце мы праводзім большую частку свайго студэнцкага жыцця. І таму не дзіуна, што кожны з нас жадае, каб яго дом выглядау як мага лепш, каб навокал панавалі чысціня і парадак. У свабодную хвіліну многім хочацца паглядзець у ленінскім пакоі тэлевізар, пачытаць газеты.

На справаздачным сходзе студэнцкага савета інтэрната былі ускрыты многія недахопы у арганізацыі студэнцкага быту, выносіліся прапановы аб яго паляпшэнні.

З абяцаннем задаволіць усе патрэбы жыхарои інтэрната выступіу намеснік прарэктара Л. А. Троіцкі. У прыватнасці, ён шмат гаварыу аб тым, што у інтэрнаце будзе праведзены дадатковы рамонт у тых пакоях, дзе ён зроблен вельмі дрэнна. Адказны таварыш паабяцау таксама аказаць дапамогу у арганізацыі ленінскага пакоя. На 200 студэнтау, пражываючых у інтэрнаце, ёсць адна чытальная зала на 40 месц, таму многім студэнтам няма магчымасці самастойна займацца у чытальнай зале, і яны вымушаны рыхтавацца да лекцый і экзаменау у бытавых пакоях: умывальніках, сушылцы. А між тым на другім паверсе больш чатырох месяцау пустуюць 8 пакояу, якія адведзены для патрэб палікнікі. Мабыць, гэтыя пакоі будуць пуставаць і да канца навучальнага года, а калі б адміністрацыя аднеслася да патрэб студэнтау больш уважліва, то за іх лік можа і была б вырашана праблема з ленінскім пакоем хаця б на час сесіі.

Многа яшчэ гаварылася на сходзе і аб замене мэблі у пакоях, абяцалі на кухні устанавіць электрычную пліту і многа чаго іншага.

З таго часу прайшлі дні, тыдні. І пакуль што у гэтым напрамку амаль нічога не зроблена; напэуна, адказны таварыш забыуся аб сваіх абяцаннях. Як не было ленінскага пакоя, так і няма. Як не было у шафах паліц, так і няма. А што з электраплітою? Аб ёй таксама усе маучаць.

Усё змяняецца толькі перад праверкамі. Успомнім апошнюю з іх. Нібы хтосьці узмахнуу чароунай палачкай, і інтэрнат быу прыведзен у «баявую гатоунасць»: ва усіх бытавых пакоях пафарбавалі сталы, засланілі іх клеёнкамі, на калідорах з'явіліся урны для смецця, нават ва умывальніку навесілі крукі для ручнікоу, і у адным пакоі быу зроблен рамонт.

Але пасля праверкі усё знікла. Не стала ні клеёнак у кухнях, ні урн для смецця на калідорах.

На мінулым сходзе нас заклікалі падтрымаць ініцыятыву студэнтау другіх інтэрнатау змагацца за інтэрнат камуністычнага быту. Ды вось як тут змагацца, калі у прадстаунікоу гаспадарчых органау словы разыходзяцца са справамі.

Л. РАКАВЕЦ,
старшыня жыллёва-бытавой камісіі прафбюро факультэта журналістыкі.

ЯКАСЦЬ ЗА ЛІК КОЛЬКАСЦІ

52 работы плануе прадставіць на рэспубліканскі агляд студэнцкіх навуковых работ у гэтым годзе СНТ матэматычнага факультэта. Гэтая лічба ні аб чым не сведчыць, калі не упамянуць, што у мінулым годзе іх было усяго трынаццаць. Колькасны скачок відавочны.

На матфаку у гэтым годзе далі перавагу колькасці. Здаецца, у гэтым павінна праявіцца і адмоунае — паніжэнне якасці работ. Але тут усё апраудана.

Раней навуковыя работы матэматыкау мелі закончаны навуковы вынік, г. зн. студэнт даводзіу сваё даследаванне да канца адразу і больш ніякага дачынення да гэтай работы не меу. Вядома, усё прадугледзець за адзін раз і абысціся без памылак, няхай самых нязначных, ён часта не мог. Таму зніжалася якасць работы. Другая і самая галоуная прычына, якая прымусіла матэматыкау адмовіцца ад такой практыкі,— стрымліваліся творчыя сілы студэнтау, бо не было стымулу для працягу працы.

Цяпер такі стымул існуе. Даследчык можа удасканальваць сваё «дзецішча» столькі, колькі ён лічыць патрэбным, паэтапна павышае якасць работы. Студэнт выступае са сваім даследаваннем, потым улічвае усе крытычныя заувагі, удасканальвае работу і зноу выносіць яе на кампетэнтны суд. Дасягаецца належны узровень даследавання. Так з павышэннем колькасці павышаецца якасць.

Трэба таксама сказаць і аб тым, што толькі у гэтым годзе СНТ матфака атрымала пастаяннага кірауніка. Да гэтага часу змена іх была звычайнай справай, што аказвала свой, далёка не станоучы, уплыу на дзейнасць таварыства. Нарэшце, устанавілася цесная сувязь СНТ з камітэтам камсамола факультэта.

Матэматыкам цікава было б не толькі прызнаваць і выпраўляць свае памылкі, але і навучыцца пераймаць вопыт. Напрыклад, у сваіх суседзяу па корпусу — фізікау, дзе на кожнай кафедры ёсць адказны за навуковую дзейнасць, бо кампетэнтныя і кваліфікаваныя кіраунікі, якія у стане накіроўваць творчасць студэнта па правільнаму шляху, вельмі патрэбны.

М. КАЗЕЙКА.

У ДАПАМОГУ СТУДЭНТАМ

Адзні раз у два гады наш універсітэт прадстауляе у павільён вышэйшай адукацып ВДНГ у Маскве розныя вучэбныя дапаможнікі, навуковыя работы, прыборы выкладчыкау і студэнтау БДУ.

Летам мінулага года на выстауцы экспанавауся зборнік «Задачы і практыкаванні па вышэйшай матэматыцы», складзены загадчыкам кафедры агульнай матэматыкі матфака А. А. Гусаком. Яго выпусціла выдавецтва «Вышэйшая школа».

Гэта першы зборнік, які поунасцю адпавядае праграме па вышэйшай матэматыцы для студэнтау хімічных факультэтау. У ім умела падабраны практыкаванні, задачы, кніга добра аформлена. Зборнік быу высока ацэнен спецыялістамі на ВДНГ.

А. КАМЕНКА.

З КЛОПАТАМ АБ ВЯЧЭРНІКУ

Вядома, вячэрняя форма навучання патрабуе ад студэнта значна большых намаганняу, чым, напрыклад, дзённая. У сувязі з гэтым па-іншаму арганізавана і праца выкладчыкау кафедр са студэнтамі вячэрняга аддзялення. Аб тым, якія клопаты турбуюць калектыу кафедры геадэзіі і картаграфіі геаграфічнага факультэта, расказвае яе загадчык дацэнт Віктар Якаулевіч Крышчановіч:

— Задача перад выкладчыкамі стаіць пэуная: даць студэнтам веды, прадугледжаныя праграмай, а пры магчымасці і больш шырокія. Павялічыць курс навучання нельга, вячэрнік —студэнт, у якога на уліку кожная хвіліна. Таму усю увагу прыходзіцца засяроджваць на дэталёвым растлумачванні выкладаемага матэрыялу, паўторным разглядзе асобных цяжкіх для разумення момантау. Індывідуальныя заняткі з адстаючымі студэнтамі праводзяцца кожны тыдзень — у сераду і суботу або штодзённа перад званком. Гэтыя меры даюць свае плённыя вынікі, хоць і тут яшчэ хапае цяжкасцей.

Добра пастаўлена справа на факультэце наогул і на нашай кафедры у прыватнасці з вытворчай практыкай студэнтау. Асаблівую увагу удзяляем студэнтам-першакурснікам. Першая практыка павінна прайсці так, каб студэнты не толькі замацавалі тэарэтычныя веды, набытыя за год, але і у далейшым з радасцю ад'язджалі працаваць на прадпрыемствы. А зацікавіць студэнта мы, несумненна, можам. У Валожынскім раёне пабудавана вучэбная станцыя «Заходняя Беразіна». Перасечаны рэльеф мясцовасці раёна дае магчымасць правесці неабходны комплекс работ па геадэзіі і тапаграфіі. Інтэрнат, сталовая, асобнае памяшканне для выкладчыкау, неабходныя дапаможныя прыстасаванні — усё да паслуг студэнтау і выкладчыкау на час практыкі.

Заусёды знаходзяцца у полі зроку кафедры навуковая работа студэнтау, іх даследчая дзейнасць. Мы усяляк падтрымліваем ініцыятыву студэнтау, і самі стараемся іх зацікавіць. Немалаважную ролю адыгрывае у гэтым гуртск геадэзіі і картаграфіі, дзе перыядычна выступаюць з дакладамі члены СНТ.

У заключэнне хачу сказаць, што да апошняга часу студэнты вячэрняга аддзялення добра абаранялі свае дыпломныя работы, і хочацца верыць, што веды, атрыманыя у нас, знойдуць сваё карыснае прымяненне.

С. ЦІТАВЕЦ.

НА ЭКЗАМЕНЕ ЯК НА ЭКЗАМЕНЕ

Тут яшчэ цішыня.

За вокнамі — маукліваць заінелых дрэу. Хутка развіднее...

Я сяджу у аудыторыі № 243 галоунага корпуса. Чакаю — праз некалькі хвілін сюды прыйдуць выкладчык і студэнты, пачнецца экзамен. Другакурснікі-палітэканомы будуць здаваць старшаму выкладчыку І. Ф. Раманоускаму курс «Гісторыя КПСС, паслякастрычніцкі перыяд».

Ёсць нешта прывабнае у сесіях. Асаблівасць перадэкзаменацыйных часоу, тыя дрыжыкі і «мурашкі», якія нельга суняць уласнымі уговорамі і унушэннем, непауторнасць моманту, калі выкладчык трымае тваю залікоуку з апошнімі ваганнямі наконт адзнакі. А яшчэ— «крылы», што «выносяць» цябе з аудыторыі. «Выдатна, выдатна!» — пяецца у душы, і увесь свет адразу ператвараецца у нешта рознакаляровае і звонкагалосае...

Я аддалася марам і не заўважыла прыходу выкладчыка і старасты курса Уладзіміра Мядзельца.

Пакуль Іван Фёдаравіч раскладае на стале білеты, бяру першае інтэрв'ю у старасты; ен, канешне, лепш за іншых адчувае атмасферу экзамена і, як правіла, наперад можа сказаць, як здасць яго група.

— Сёння «троек» не павінна быць, ва усякім разе я так лічу. Рабяты у нас моцныя, падрыхтоука была вельмі добрая—Іван Фёдаравіч сам вёу практычныя заняткі, а выкладчык ён патрабавальны.

— Валодзя, гісторыя КПСС — самы цяжкі экзамен сесіі?

— Па аб'ёму матэрыялу, пэуна, цяжкі. Прауда, нялёгка будзе здаваць і дыямат, і логіку... Прабачце, пайду клікаць рабят, будзем «запускаць» першую пяцёрку.

А вось і яны.

Першая пяцёрка— своеасаблівая характарыстыка студэнта. Гонар і хвала ім, першым, упэуненым у сабе і сваіх ведах, каму не трэба бяссоннай перадэкзаменацыйнай ночы, не трэба дачытваць канспект пад дзвярыма аудыторыі або вагацца, з якога боку ляжыць лягчэйшы білет.

Тыя, каму я складаю зараз гэтыя дыфірамбы, і не падазраюць маёй пільнай увагі да іх асоб. Валодзя Гуз, Святлана Азаронак, Юрый Голубеу, староста Мядзелец... А вось знаёмы твар, я бачыла яго на дошцы выдатнікау гістфака. Віктар Вераб'ёу рыуком узяу са стала білет, спакойна пайшоу на месца, раптам зноу рыуком спыніуся, прачытау.

І нельга здагадацца па яго мініцы, падабаюцца пытанні ці не.

Ох, ужо гэты студэнт са сваёй псіхікай, «як не у людзей»! Сапрауды, паспрабуй здагадайся, што так доуга выглядае у акне Голубеу, чаму так акуратна збірае са свайго пінжака пылінкі Вераб'ёу.

— Можна мне, я ужо падрыхтавалася!

Святлана Азаронак! Раней за чатырох хлапцоу — хай ім будзе сорамна — яна паспела усё абдумаць і напісаць. Не, пэуна, адказ пісала толькі тэзісна, бо у сваю паперку амаль не глядзіць. Роуна, без нервознасці гучыць яе голас. Здаецца, сённяшні экзамен пачнецца з «пяцёркі». Так і ёсць! Слова Івану Фёдаравічу:

— На дадатковыя пытанні вы адказвалі добра, шмат выступалі на семінарах, умееце аналізаваць. Віншую, Святлана, з выдатнай адзнакай!

Ну вось і усё.

— Вераб'еу!

Пакінем Віктара на кароткі момант адзін на адзін з выкладчыкам і зробім невялічкі экскурс у ягоную біяграфію. Закончыу з залатым медалём школу, паступіу ва універсітэт, выдатнік з першага курса, член камсамольскага бюро аддзялення палітэканоміі, адказны за акадэмсектар.

У адзін сказ, канешне, нельга умясціць сутнасць чалавека, хаця факты — рэч красамоуная. Калі гаварыць шырэй, то любоу да грамадазнауства у школе пацягнула да палітэканоміі з яе перспектывай, прымяненнем матэматыкі і іншых навук, шырокай тэарэтычнай падрыхтоукай.

Я не сумнявалася у «пяцёрцы» Вераб'ёва, як, зрэшты, і старасты Мядзельца. Апошні — камуніст, ён і так павінен выдатна ведаць гісторыю партыі.

Выходзім у калідор. Цяпер ужо, задаволеныя, мы абмяркоуваем адказы. Света, Віктар і Валодзя весела смяюцца з нядауніх сваіх хваляванняу:

— Не, што ні кажыце, а лічбы я не магу запамінаць!

— А я зараз пайду у кіно.

Калідор патроху запауняецца. Падыходзяць усё новыя і новыя людзі. Раз-пораз з многагалосся вырвецца «крык» душы:

— Што было на XIII з'ездзе?

— Я сёння абавязкова атрымаю «двойку»!

Ну, навошта так катэгарычна, рабяты? Усе шчаслівыя білеты ляжаць пад левай рукой. Сядзеце за парту, пачытаеце праграмку і, нават каб не хацелі, усё успомніце. Ці не так? А засмучацца раней тэрміну — нерэнтабельна. Бачыце, як, атрымаўшы «чацвёрку», адкінула усе страхі Наташа Пераяслауская, як выскачыу з аудыторыі Міша Калантай, аж свеціцца:

— «Выдатна»?

— «Выдатна»!

У гэты дзень такіх адказау было нямала. Толькі угледзеушыся у шчаслівыя, крыху стомленыя твары рабят, можна сказаць—«чацвёркі» і «пяцёркі» здабываюцца нялёгкай працай. Але хто ж гэтага не ведае?!

Я не шкадавала, што прыйшла на экзамен.

Знаёмства было вельмі удачнае, багатае на уражанні і новых сяброу.

Развітаушыся з рабятамі, пажадаушы «ні пуху», я яшчэ крышачку пастаяла за вуглом, прыслухоуваючыся да іх галасоу.

— Не, я хачу зараз ведаць, які падручнік логікі лепшы.

— Навошта табе тая логіка? Здау гісторыю — адпачні.

— Дык сілагізмы спаць не дадуць.

Я уздыхнула: сесія!

С. ШЫДЛОЎСКАЯ.

У НАС У ГАСЦЯХ

Савецкі настаўнік

ГАЗЕТА МІНСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАЎНАГА ПЕДАГАГІЧНАГА ІНСТЫТУТА ІМЯ А. М. ГОРКАГА.

ПРАВІЛЬНА І ПРЫГОЖА РАЗМАЎЛЯЦЬ

— Калі вы хочаце правільна і прыгожа размауляць, калі вы хочаце даведацца шмат цікавага і займальнага аб рускай мове—прыходзьце да нас, у гурток культуры мовы. Вы проста сабе не уяуляеце, як цікава праходзяць нашы заняткі. Не заувважаеш, як час ляціць,—так пачынае размову Тамара Занкевіч, староста гуртка.

Тамара вучыцца на II курсе дэфекталагічнага аддзялення педфака, і, самі разумееце, вольнага часу у яе вельмі мала. Але яна з ахвотай займаецца сваей любімай справай, бо жаданне як мага лепш ведаць мову, на якой размаулялі і пісалі Пушкін, Талстой, Горкі,—вельмі вялікае.

Гурток культуры мовы існуе на нашым факультэце усяго другі год. Але ён ужо заваявау аутарытэт сярод студэнтау, колькасць членау гуртка сёлета значна павялічылася.

Пасяджэнні гуртка праходзяць цікава і бурна. Часта узнікаюць спрэчкі пасля дакладау, якія рыхтуюць і чытаюць дзяучаты, і калі яны не сыходзяцца усё ж на адной думцы, на дапамогу прыходзіць Ніна Іванауна Астаф'ева, кіраунік гуртка. Пад непасрэдным кіраунíцтвам і пры дапамозе Ніны Іванауны члены гуртка падрыхтавалі шмат змястоуных дакладау на розныя тэмы.

На мой погляд, даклад Тамары Варонавай «Паронімы рускай мовы» заслугоувае увагі. Ён напісан жывой мовай, тут шмат займальных фактау з галіны рускай мовы.

«Часам мы не думаем над правільным выбарам слоу,—піша Тамара.—Няправільнае ужыванне у мове паронімау сведчыць пра нізкую культуру мовы. Ніяк нельга змешваць такія словы, як «хозяйский» і «хозяйственный», «цвета» і «цветы», «кожный» і «кожаный», «несоизмеримое» і «неизмеримое», «предоставить» і «представить» і інш. Нават часам і у друку сустракаеш такое, як «он щелкнул щиколоткой калитки» замест «щеколдой».

Усё гэта паказвае, як пільна трэба сачыць за ужываннем малазнаёмых слоу, звяртацца да слоунікау, каб ведаць правільнае напісанне і вымауленне малавядомага слова. Асаблівае значэнне мае гэтае веданне для нас, будучых настаунікау, бо дзеці хочуць ведаць усё аб рэчах. І калі сам настаунік не будзе гэтага ведаць, дык наурад ці зможа ён дапамагчы сваім вучням авалодаць культурай мовы.

Не меншую цікавасць выклікау у членау гуртка і даклад Ірэны Майсурадзэ. Тэма яе даклада «Сінонімы у рускай мове». Ірэна шмат працавала, давялося прачытаць шмат літаратуры.

Часам і не думаеш нават, колькі сінонімау можна падабраць да асобных слоу. Кожны з нас часта ужывае сінанімічныя словы у сваёй мове і не заусёды задумваецца над адценнем, якое перадае кожнае з іх.

Нядауна на імя членау гуртка культуры мовы прыйшло пісьмо ад студэнтау з Балгарскай Народнай Рэспублікі. Яны пішуць, што займаюцца у горадзе Вяліка-Тырнава ва універсітэце імя Кірылы і Мяфодзія, вельмі любяць рускую мову, з ахвотай вывучаюць яе. Балгарскія сябры прапануюць завязаць дружбу і узаемны абмен думкамі, ведамі у галіне рускай мовы. Члены гуртка з радасцю прынялі гэту прапанову.

Г. ІГНАТОВІЧ.

На здымку: у час заняткау гуртка.

Фота **З. Глебавай** (педфак, 305 група).

НАВІНЫ КАМСАМОЛЬСКАГА ЖЫЦЦЯ

АБ ІНІЦЫЯТЫВЕ СТУДЭНТАЎ ПЕДАГАГІЧНАГА ФАКУЛЬТЭТА ПА ПРЫСВАЕННЮ ІМЁНАЎ ГЕРОЯЎ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ ЛЕПШЫМ КАМСАМОЛЬСКІМ ГРУПАМ — ПЕРАМОЖЦАМ АГЛЯДУ-КОНКУРСУ Ў ГОНАР 30-ГОДДЗЯ ПЕРАМОГІ.

9 мая 1975 года савецкі народ, усё прагрэсіўнае чалавецтва будуць урачыста адзначаць 30-годдзе Перамогі савецкага народа над фашысцкай Германіяй. Ідучы насустрач знамянальнай даце, удзельнічаючы ва ўдарнай вахце моладзі «Працоўны салют Перамозе», камсамольцы педагагічнага факультэта заклікалі разгарнуць (у рамках штогадовага агляду-конкурсу камсамольскіх груп інстытута) спаборніцтва за прысваенне лепшым групам факультэтаў іменаў герояў Вялікай Айчыннай вайны.

Камітэт камсамола інстытута адобрыў ініцыятыву камсамольскай арганізацыі педфака і прапанаваў усім камсамольскім арганізацыям груп уключыцца ў спаборніцтва за прысваенне групам іменаў герояў Вялікай Айчыннай вайны.

* * *

Камсамольцы матэматычнага, філалагічнага і гістарычнага факультэтаў, адказваючы на заклік рабочых МТЗ ператварыць горад-герой Мінск у горад высокай прадукцыйнасці працы, высокай культуры, узорнага парадку, працуюць на будаўнічых пляцоўках БУ-72, выконваюць работы па добраўпарадкаванню роднага горада.

* * *

У студэнцкім інтэрнаце № 2 пачаў работу лекторый «Закон і ты». Перад студэнтамі выступіў памочнік пракурора Фрунзенскага раёна горада Мінска С. Д. Новікаў, які расказаў пра сістэму савецкага заканадаўства, правах і абавязках маладога чалавека ў сацыялістычным грамадстве.

* * *

Камсамольцы музычна-педагагічнага факультэта правялі ў школах г. Мінска гутаркі, прысвечаныя 30-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне.

* * *

Пры домакіраўніцтвах Фрунзенскага раёна горада Мінска працуе 21 педагагічны атрад. Праца атрадаў арганізавана ў дзве змены, што дазволіла значна палепшыць работу па арганізацыі вольнага часу піянераў і школьнікаў.

«МАЯ РАДЗІМА — СССР»

ПОМНІЦЕ, ЛЮДЗІ!

Нядауна наша група наведала горад Рыгу і мемарыяльны комплекс Саласпілс.

Саласпілс... Брат беларускага Трасцянца, польскіх Асвенцыма і Майданека. Маленькі кавалачак латышскай зямлі, кожная пядзя якой паліта слязьмі і крывёю тысяч мірных жыхароу. Колькі мы чулі пра зверствы нямецка-фашысцкіх захопнікау на тэрыторыі нашай Радзімы, колькі прачыталі пра гэта кніг, колькі разоу слухалі расказы бацькоу! І вось мы на тым месцы, дзе 30 год назад знаходзіуся камбінат смерці. Вялізная шэрая пліта ледзьледзь прыузнята над зямлёю. Страшныя вароты жыцця і смерці. Яшчэ крок — і яны, здаецца, зачыняцца за табою, застануцца недзе там далёка-далёка шырокая бліскучая шаша, медныя ствалы соснау, шматлюдныя вуліцы Рыгі, увесь свет... Ціха... Толькі звіняць сосны і прыглушаныя крокі парушаюць спакой. І над усёй гэтай цішынёю — стук метранома. Не, гэта не метраном, гэта—вялікае сэрца набатам стукаецца у нашы сэрцы. Помніце, людзі! Дзецям сваім раскажыце, унукам і праунукам — няхай запомняць. Запомняць стук гіганцкага сэрца Саласпілса, дарогу смерці, па якой прайшлі тысячы нявінных людзей.

З болем у сэрцы стаялі мы на тым месцы, дзе некалі знаходзіуся дзіцячы барак. «На гранітную пліту палажы сваю цукерку...» На месцы страшнага барака ляжыць вялізная пліта, а на ёй наіуны дзіцячы малюнак. Быццам дзіцячая рука намалявала на граніце сонца, неба. Малюнак перакрэслены кратамі, як было перакрэслена ваннай дзяцінства загінуушых у Саласпілсе. Гучыць метраном, і калючы вецер шамаціць фанцікамі цукерак.

І. КАРДЗІЯК,
камсорг 202-й групы гістфака.

УСЕ МУЗЫ Ў ГОСЦІ ДА НАС

На педфаку арганізаваны лекторый па эстэтычнаму выхаванню. Кіруе ім выкладчык кафедры методыкі музычнага выхавання Л. В. Савініч.

Кожную суботу за 2 гадзіны да пачатку занятнау збіраюцца студэнты, каб паслухаць цікавую лекцыю па гісторыі мастацтва, розных яго відах і жанрах. Для першакурснікау такія лекцыі — першае знаёмства з мастацтвам, першая сустрэча са светам прыгожага.

Ужо праведзены наступныя лекцыі: «Пра дзяржауныя музычныя калектывы Беларусі» (Л. В. Савініч), «Дзяржауны сімфанічны аркестр БССР» (Н. І. Сняжко), «Дзяржауны народны аркестр БССР» імя І. І. Жыновіча (Л. В. Маслоуская), «Дзяржауны тэатр лялек БССР» (Л. Б. Касперская).

Выкладчыкі не толькі цікава і захапляюча расказваюць пра мастацтва, але і ілюструюць свае лекцыі музычнымі запісамі, самі выконваюць творы савецкіх і замежных аутарау.

На апошнюю лекцыю у госці да студэнтау прыйшлі акцёры тэатра лялек са сваімі «інструментамі»—лялькамі і педагог тэатра, выпускніца нашага інстытута В. П. Крыштановіч.

Выступленне акцёрау было вельмі цікавым дапауненнем да лекцыі, а педагога тэатра літаральна засыпалі пытаннямі. І гэта зразумела, бо студэнтам—будучым выхавацелям дзяцей дашкольнага узросту і малодшых школьнікау — належыць выгадаваць гледача для гэтага тэатра, арыентавацца у незнаёмым свеце мастацтва.

Наперадзе у арганізатарау лекторыя вялікія і цікавыя планы.

Л. КАСПЕРСКАЯ,
выкладчык кафедры методыкі музычнага выхавання.

КУРАТАРЫ ЗА «КРУГЛЫМ СТАЛОМ»

На педагагічным факультэце адбылася сустрэча маладых куратарау з вопытнымі выхавацелямі дацэнтамі Я. М. Івашуціч і Н. Ф. Шыла. Яны падзяліліся багатым вопытам сваёй працы у студэнцкай групе. У сустрэчы прынялі удзел і члены кафедры педагогікі.

Ці цяжка працаваць куратарам? Відаць, так. Пра гэта гавораць многія пытанні, якія задалі куратары-пачаткоуцы. Як устанавіць цесны кантакт са студэнтамі? Як вывучыць іх інтарэсы, характары, здольнасці? Як працаваць са студэнтамі, якія не паспяваюць? У чым спецыфіка працы са студэнтамі І курса? Гэтыя і іншыя пытанні выклікалі ажыулены абмен думкамі. Былі абмеркаваны і сацыяльна-псіхалагічныя праблемы студэнцкага калектыву. Добра ці кепска, калі у акадэмічнай групе паяуляюцца асобныя групоукі? Я. М. Івашуціч лічыць, што наяунасць такіх груповак не заусёды зло, бо у студэнтау розныя інтарэсы. На іх падставе і узнікаюць невялікія групы. На гэтыя групы можна абаперціся пры арганізацыі тых ці іншых спрау у студэнцкім калектыве. Ну, а калі гэтыя групоукі з адмоуная накіраванасцю? Як іх «разбурыць»? У час гутаркі было адзначана, што такія групоукі звычайна узнікаюць тады, калі у групе няма агульнай мэты. Важна, каб у групе была пазааудыторная справа: грамадская праца, культпаходы, самадзейнасць і г. д. Тут агульная мэта выступае больш выразна. Гэта і спрыяе згуртаванню групы, ператварэнню яе у сапраудны калектыу.

Цяжкім аказалася пытанне пра ўзаемаадносіны з неафіцыйным лідэрам. Н. Ф. Шыла, напрыклад, выказала такую думку: калі такі лідэр зводзіць групу ў бок, яго неабходна развянчаць, а яшчэ лепш прыцягнуць на свой бок, даць яму такое заданне, у якім ён змог бы задаволіць сваю патрэбу ў самасцвярджэнні і праявіць сябе са станоўчага боку. Дарэчы, апошні варыянт для многіх удзельнікаў гутаркі аказаўся нечаканым. Натуральна, слухачы адразу ўзялі яго на ўзбраенне.

У час сустрэчы было выказана пажаданне, каб гутаркі куратараў за «круглым сталом» мелі працяг.

Ф. ІВАШЧАНКА,
загадчык кафедры псіхалогіі, дацэнт.

НА ЗДЫМКУ: старшы выкладчык **М. С. ВІНАГОРАВА** праводзіць практычныя заняткі па алгебры на машынах «Мінчанка» са студэнтамі першага курса матфака.

Фота **М. МІНІЧА.**

ПАЛЕССЕ

М. БУРЭНКА

Тут танканогія аусы
Схіляюць галавы пад ветрам
І залатыя каласы
Смакуюць чыстае паветра.

Ваду жывучую з крыніц
П'юць нават зоркі
вечарамі...
Для сінявокіх чараўніц —
Чароды хлопцау
кучаравых...
Мне перашкоды па плячы
Яшчэ з бацькоускага
парога,
Але за шчасце палічы —
Прайсці чаромхавай
дарогай.
З-пад лесу сцежачка вядзе
Пад луг, дзе я хадзіла
босай,
Дзе па калені у вадзе
Брыдуць пакуль адны
бярозы.

* * *

Кветкі рассыпаюцца
на узлеску
Небам найблакітнейшым
ізноу.
Ты сарвай яго мне, ты
пралеску
Да касы тугое прыкалоу.
Лета з васільковымі вачыма
Гулкімі дажджамі
прашуміць.
Калі нас вясна з табой
злучыла,
Лета ужо не можа
разлучыць.

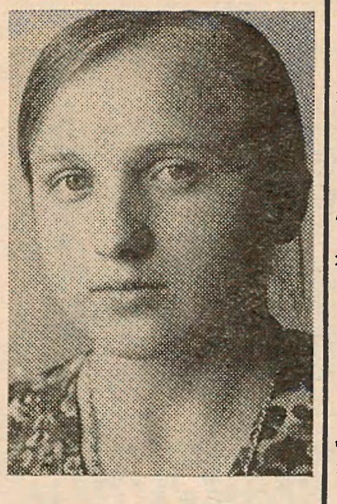

ДЫЗАЙН НАКІРАВАН У БУДУЧАЕ

З таго часу, як у 30-я гады вялікая група амерыканскіх мастакоу выйшла са сферы «чыстага мастацтва» і злучыла сваю творчасць з тэхнікай, англійскае слова design (канструяванне) атрымала яшчэ адно значэнне. Так сталі называць від мастацтва, якое стварае новыя формы прадметаў, што нас акружаюць, — ад аутаручкі да звышгукавога самалёта.

У паўсядзённым жыцці, непрыкметна для сябе мы сустракаемся з дызайнам. Паглядзіце на нашы цудоуныя «БелАЗы». Адразу відаць — да іх прыклау руку мастак. Але мастак асобага роду — дызайнер.

На сустрэчы са студэнтамі факультэта журналістыкі вядомы майстар дызайна выкладчык кафедры прамысловага мастацтва тэатральна - мастацкага інстытута Л. Талбузін сказау:

— Паняцце «прыгажосць» можна прымяніць да прадметау ужытку; уключае яно у сябе многае: зручнасць у карыстанні, сумяшчальнасць з асяроддзем, патрэбны уплыу на псіхіку чалавека...

Апошні аспект прадстаўляе асаблівую цікавасць. Дызайн — гэта тэхнічны рацыяналізм, адначасова — мастацтва. Супаставіць яго можна, мабыць, толькі з архітэктурай.

Дызайнеры заглядваюць на дзесяцігоддзі наперад. І таму часам формы, што ствараюцца імі, уражваюць сваёй незвычайнасцю. Але час, засвойваючы лепшае, даказвае неабходнасць гэтага пошуку.

Паасобку былі створаны стол, крэсла, тэлефон, тэлевізар, вылічальная машына. Студэнты - дызайнеры прыдумалі рэч, у якой гэтыя прадметы зліліся у адно цэлае. Ізаліраваны блок камфорту, што дэманстравауся на выстаўцы вучэбных работ студэнтау БДТМІ уключае у сябе, акрамя усяго пералічанага, яшчэ і сістэму паветранага кандыцыяніравання, асвятлення і прызначан для працы чалавека у розных умовах. Але гэта— для заутрашняга дня. А што робяць дызайнеры для нашых сённяшніх патрэб?

Вы звярнулі увагу, колькі нязручнасцей прыносіць звычайная абутковая кардонка? Сценкі прагінаюцца, накрыўка кожную мінуту можа зляцець, а новыя чаравікі грымяць у ёй. Па заказу вытворчага абутковага аб'яднання «Прамень» студэнты інстытута прыдумалі арыгінальную, пазбауленую усіх гэтых недахопау упакоуку. Нават патэнт на яе вынаходніцтва ужо узят.

Рэчы (назавём так умоуна усё, што створана рукамі чалавека) — нашы вечныя спадарожнікі. Часам мы адмауляемся ад старых, ствараем новыя, і гэтых новых увесь час становіцца больш. Такі закон усеагульнага прагрэсу. Над тым, каб гэтыя рэчы былі зручнымі, карыснымі, найлепшым чынам задавальнялі патрабаванні людзей, і працуюць дызайнеры.

С. КРАПІВІН.

ЛЮДЗІ З ВОГНЕННАЙ ВЁСКІ...

У ЧАСОПІСЕ «Маладосць» (№№ 7, 8, 9, 10 — 1973 г.) надрукаваны раздзелы з кнігі Алеся Адамовіча, Янкі Брыля, Уладзіміра Калесніка «Я — з вогненнай вескі...».

Аб гэтай кнізе гаварыць вельмі цяжка, яе змест не можа пакінуць абыякавым і падлетка, што уступае у жыццё, і чалавека дарослага, і старога ветэрана. Кожны з іх па-свойму усрыме крывавую памяць вайны, але усе непазбежна прыйдуць да аднаго выніку: галасы паўшых павінны дайсці да усіх людзей, каб чалавецтва пазбавілася ад паутарэння гэтага.

Героі кнігі уваскрэслі з мёртвых не у пераносным, а у літаральным сэнсе — з тысяч і тысяч спаленых і расстраляных катамі ахвяр падняліся адзінкі, каб расказаць тым, хто не бачыу вайны, што такое фашызм, што ён можа прынесці чалавецтву у сваім абноуленым неафашысцкім абліччы.

Палымяны грамадскі і грамадзянскі пафас, палітычная актуальнасць і публіцыстычная вастрыня, звернутыя да сучаснасці, гучаць у кожным радку гэтага унікальнага у гісторыі не толькі айчыннай, але і сусветнай літаратуры твора.

Пісьменнікі робяць падарожжа па «вогненных вёсках», па месцах, дзе у гады вайны лютавалі фашысцкія карнікі, яны гутараць з відавочцамі злачынствау, выяўляюць факты, пацвярджаюць іх даведкамі з архівау і музеяу, запісваюць расказы аб адным і тым жа здарэнні ад некалькіх асоб, пераканаўшыся у «фатаграфічнай» адпаведнасці расказанага, уводзяць яго цалкам або урыўкамі у палатно хронікі. Усё гэта суправаджаецца пэунай датай, назвай вёскі і раёна, прозвішчамі катау і ахвяр, відавочцау-сведак, што выратаваліся выпадкова. Змяшчаюцца фатаграфіі героўяу-расказчыкау.

Жывыя галасы, запісаныя на магнітафонную ленту, уключаюцца у тэкст апавядання, пры гэтым захоуваюцца слоунік расказчыка, яго моуная манера, асаблівасці вымаулення. Майстэрства пісьменнікау сказалася перш за усё на уменні захаваць своеасаблівасць гэтага жывога голасу да поунай ілюзіі слыхавога яго успрыняцця.

Жывыя галасы суправаджаюцца кароткімі аутарскімі рэмаркамі, дакладнымі партрэтнымі характарыстыкамі расказчыкау-відавочцау, ахвяр фашызму, скупымі пейзажнымі замалёукамі, спасылкай на бытавыя дэталі, аутарскім расказам аб далейшым лёсе тых, хто выратавауся цудам і хто захоувае у памяці страшэнную трагедыю мінулага.

Пераказаць гэтую кнігу нельга, яна не падлягае экранізацыі і інсцэніроуцы, яна можа жыць толькі у сваім цэласным адзінстве, толькі у знойдзенай ёй літаратурнай форме. Гэты страшны абвінаваўчы дакумент выключае звычайную у мастацкім тэксце умоунасць, што ідзе ад аутарскай выдумкі і абагульнення. Апавяданне дакументавана дакладна па рэгістрацыі і перадачы падзей і раскрыццю характарау. Схаваная мастацкая спружына гэтай кнігі, што робіць яе не толькі дакументам гісторыі, але і творам мастацтва, заключаецца у своеасаблівасці спосабу аутарскай тыпізацыі. У агульным каркасе апавядання асобныя факты і дакументы, на першы погляд натуралістычна узноуленыя карціны, сплауляюцца у патрасаючае чалавечую свядомасць абагульненне.

Мне даводзілася гутарыць аб кнізе з многімі чытачамі розных узростау, прафесій, розных літаратурных густау; іх думка адзіная: «надзвычайна».

Жанр гэтай кнігі — дакументаваная хроніка, нарысавая трагедыя. Пісьменнікі тут спалучаюць майстэрства мастакоу з карпатлівай працай вучоных-даследчыкау (сярод іх — кандыдат і доктар філалагічных навук). Ім удаецца са шматлікіх расказау адабраць мастацка ёмістыя, уражваючыя не толькі зместам, але і славесным малюнкам голасу. Памяць пеpажытага за доугія гады неаднаразова звяртала да мінулага расказчыкау, вось чаму у іх галасах гучыць прыроднае і паступова адшліфаванае майстэрства вуснай народнай творчасці.

Аутары кнігі самі выхадцы з глыбінь народных, якія добра ведаюць і вёску мінулага, і яе быт, і яе жыхароу. Са зброяй у руках у партызанскіх радах яны вяршылі суровы прыгавор народа над фашысцкімі катамі. Людзі вогненных вёсак ім блізкія не толькі па жывых галасах, але і па асабістай памяці пеpажытага. Гэта робіць іх раунапраунымі сааутарамі многіх героўяу - апавядальнікау народнай трагедыі, галасы якіх гучаць у кнізе, якая заве усё чалавецтва да барацьбы з ворагам усяго жывога на зямлі — фашызмам.

Г. СІНЕНКА,
кандыдат філалагічных навук.

ШЧОДРАСЦЬ ТАЛЕНТУ

Да юбілею выдатнага рускага мастака К. П. Брулова бібліятэка БДУ падрыхтавала кніжную выстауку. Увагу кожнага, хто прыходзіць сюды, прыцягваюць стэнды з біяграфічнымі кнігамі, успамінамі і водгукамі Шаучэнкі, Гогаля, Рэпіна і яркімі рэпрадукцыямі з вядомых карцін. Тут і «Жанчына на кані», і «Вірсавія», і «Поудзень». Тут некалькі партрэтау, характэрных для творчасці «прафесара партрэтнага і гістарычнага класа Расійскай Акадэміі мастацтвау». Нарэшце, тут рэпрадукцыя з карціны, якая была прызнана адной з лепшых работ XIX стагоддзя. Вядома, гэта «Апошні дзень Пампеі». Менавіта яна выяуляе пачатак новага этапа у развіцці рускага жывапісу— пераход ад сухога акадэмізму да адлюстравання псіхалагічнай прауды пачуццяу і гістарычнай дакладнасці падзей. У карціне яшчэ няма ла рыс акадэмічнага класіцызму, але, разам з тым, кожная яе дэталь пранізана рамантычным светапоглядам, а жыццёвая праўдзівасць падрабязнасцей будзіць уяуленне, хвалюе пачуцці, прымушае схіліцца перад гэтым увасабленнем велічы і трагічнасці. У хвіліну грознага выпрабавання у кожнага праяуляюцца глыбінныя рысы характару: сыны на карціне ратуюць паралізаванага бацьку, маці у апошні раз абдымае дачок, у роспачы жаніх падтрымлівае нявесту, сын гатовы ахвяраваць сабой, каб выратаваць маці...

Выстаўка дазваляе больш пільна углядзецца у кожную групу, разгледзець адценні настрою кожнага жыхара старажытных Пампей. Менавіта таму, што тут так многа асобных фрагментау карціны.

Брулоў бачыу самога сябе сярод жыхароу старажытнага горада. Угледзьцеся у левы край карціны і вы убачыце знаёмыя рысы у мастака з яшчыкам красак, які адзіны з усіх спакойна глядзіць, як пад націскам стыхіі рушацца мармуровыя статуі усемагутных багоу.

Ідэя карціны прыйшла да аутара летам 1826 г...

Брулоу быу захоплен унутранай прыгажосцю і самаадданасцю людзей, якія не губляюць чалавечай годнасці перад тварам немінучай катастрофы. Ён узрушан думкай аб гібелі усяго цудоунага і у першую чаргу чалавека пад націскам жорсткай стыхіі, дзікіх неразумных сіл. Але сілы такія існуюць не толькі у прыродзе...

Нездарма ж сучаснікі, успрымаючы гэтую усхваляваную мастацкую паэму, бачылі у ёй водгукі нядауніх снежаньскіх падзей на Сенацкай плошчы Пецярбурга і лічылі яе выклікам, кінутым цёмным сілам, што губяць усё добрае, благароднае...

Т. АЛЯКСАНДРАВА.

ВЯЗЫНКА. ЗІМА НА РАДЗІМЕ ПАЭТА.

Фота К. СЯРГЕЕВА.

«Белорусский университет» —орган парткома, ректората, месткома, комитета комсомола и профкома Белорусского ордена Трудового Красного Знамени государственного университета им. В. И. Ленина. На белорусском языке.

Аб'ем — 1 друк. ар.
Газета выходзіць па чацвяргах.

В. а. рэдактара Т. І. САХАШЧЫК.

Наш адрас: Мінск, Універсітэцкі гарадок, геаграфічны корпус, п. 14. Тэлефон 22-07-19.
Ордэна Працоунага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Тыраж 2000 экз. АТ 07033 Заказ № 92.